

Køb af MTB

Skrevet af Kåre S. Tak til ham for en meget fin guide til køb og beskrivelse af de forskellige dele på en Mountainbike.

Hvis du vil bruge din MTB til kørsel i skoven og virkelig vil udfordre dig selv, så skal du som minimum op i prisklassen, der begynder ved 5.500-6.000 kroner... eller højere. Men fra omkring 5.500-6.000 kroner kan du finde en cykel, som du dels kan være sikker på kan holde og dels er så god, at den kan "følge med dig" når du bliver bedre og ønsker at opgradere dele og udstyr.

Efterår og vinter er ofte gode tidspunkter at købe MTB, fordi cykelhandlerne skal af med de sidste eksemplarer af sidste års modeller. Hvis du leder lidt, kan du gøre en god handel og spare 1500-2000 kroner eller endnu mere.

Overvej en brugt

Har du overvejet at købe en brugt cykel. Selv om mange cykler på blandt andet dba.dk og guloggratis.dk er sat noget højt i prisen, kan man ofte forhandle dem meget ned. Alternativt kan du i "skrotbunken" på mtb.dk finde en del lækkerier til menneskepenge.

Det kan også være umagen værd at gå på politiauktion, hvor der af og til bliver solgt nogle lækre mountainbikes - du kan finde tidspunkter for auktioner mv. på [politiets hjemmeside](#)

Det, du skal lægge vægt på, når du køber cykel, er følgende:

Fysisk butik kontra online køb

Som førstegangskøber af en ny cykel vil jeg anbefale at du går ned i en fysisk forretning, så du kan få hjælp til at finde den cykel der passer dig i størrelsen og mht. udstyr og pris 😊

Du kan sandsynligvis spare 1.000-2.500 kroner ved at købe online i en tysk webshop som bikediscount.de, i forhold til købe i en cykelforretning. Men har du købt online og efterfølgende skal have hjælp til indstilling, service eller hvis noget går i stykker, skal du betale for det hos en cykelhandler. Hvis du derimod har købt cyklen hos en cykelhandler, vil de hjælpe dig med indstilling, efterspænding mv. uden at skulle have en krone for det.

Reklamationer er også noget lettere hos en fysisk forretning frem for en onlinebutik i Tyskland.

Men altså - du bør gå ned i nogle forskellige cykelforretninger og afprøve så mange forskellige fabrikater og modeller, som du overhovedet orker. De fleste cykelforretninger fører to - maks. tre - forskellige mærker. Så gå i flere forretninger og prøv de forskellige mærker af.

Forlang en prøvetur - det vil alle seriøse cykelhandlere gå med til uden protester. Når du prøver cyklen af, så find en bakke (gerne stejl). Det er nemlig på bakkerne at du finder ud af om mountainbiken passer dig, altså om stellet har en geometri, der passer din krop.

De vigtige dele

Der er nogle dele på en mtb, du skal være særlig opmærksom på. Mange når ikke længere end til at kigge på bagskifteren. Den har cykelfabrikkerne luret - derfor monterer de ofte en rigtig god bagskifter på deres modeller (f.eks. en Shimano Deore XT).

Men faktisk er bagskifteren noget af det sidste du skal se på, når du vælger cykel. I stedet skal du kigge på:

1. Stel
2. Forgaffel/affjedring
3. Hjul + nav
4. Krank og krankbox
5. Bremses

De ovennævnte dele på mountainbiken er langt de vigtigste for cyklens kvalitet og dermed for din fornøjelse af cyklen. Det er også de dyreste dele på cyklen - så hvis for eksempel forgafflen er noget skrammel, så er den rigtig dyr at udskifte. Omvendt er bagskifteren, som mange desværre vælger cykel ud fra, en af de billige dele at skifte.

Valg af stel:

Stelvinkel, stelhøjde mv. har UFATTELIGT meget at sige for, om cyklen passer til dig.

Næsten alle MTB'ere har slope-stel i varierende grad. Slope vil sige, at overrøret (den del af stellet der går fra sadelrøret og op til styret) er højere i styr-enden end i sadel-enden. Slope-stel blev indført for at gøre stellerne stivere, men er i dag lige så meget et udtryk for mode.

Nogle stel er racerprægede (f.eks. Scale-modellerne fra Scott) det betyder at du sidder i en mere foroverbøjet stilling med mere vægt på armene. På andre mærker sidder du mere oprejst (f.eks. en del modeller fra mærket GT). Siddestillingen afhænger blandt andet af overrørets længde samt stellet's vinkler. Siddestillingen er helt afgørende for hvor meget du får ud af din cykel. Køber du en cykel med en stelgeometri der ikke passer dig, får du en kort karriere på sporene i skoven.

Kvaliteten af stellet kan du tjekke på prøveturen. Svejsninger og samlinger skal være lavet ordentligt. Kig de steder der ikke umiddelbart er synlige, for det er dér, fabrikkerne snyder. Stellet skal føles stift og let at træde frem.

Løft cyklen og få vægten opgivet - en XC-mountainbike med affjedring foran og udvendige gear må maksimalt veje omkring 13 kg - helst mindre 😊

MTB'ere i 6.000 kroners-klassen vejer typisk fra omkring 11,8 til cirka 12,6 kg. Denne vægt gælder for cykler med affjedring foran.

Vejer MTB'en meget over 13 kg. er det et signal om, at stellet, hjulene, forgafflen (eller alle tre dele) er af for tung og dårlig kvalitet. På tunge cykler er styr, sadelpind og andre dele ofte lavet af stål, der er tungt... og rustet 😞

Vær opmærksom på, at næsten alle cyklers vægt angives UDEN pedaler.

Materialer

Langt de fleste MTB'ere op til 13-15.000 kroner har stel i aluminium. Normalt er de lavet i alu-legeringer, der hedder 7005 eller 6061 - begge er fine.

Dyrere cykler (typisk over 10.000 kr.) har ofte stel af carbon, der er et lidt lettere og er en smule mere komfortable at køre på end aluminium. Men efter min mening er det meget, meget få motionister, der får noget ud af at købe stel i carbon - det er ren tekniklir.

Nogle fabrikker arbejder med en kombi af aluminium og carbon - det gælder f.eks. Giant.
Stel af stål kan også stadig købes nogle få steder - stålstel giver en lidt mere komfortabel og livlig køreoplevelse end aluminiumsstel, men er hundedyre.
Nogle få - dyre - mountainbikes fremstilles i titanium, der har nogle af de bedste egenskaber fra både aluminium og carbon.

Stelhøjde

Stelhøjden er vigtig. De fleste voksne mænd skal have stel mellem 15 og 20 tommer. Men ligesom ved skostørrelser kan der være variationer i den reelle størrelse fra fabrikat til fabrikat - eller rettere, sammenhængen mellem stelhøjden og stellets længde kan variere meget. Faktisk er overrørets længde mindst lige så vigtig som stelhøjden. For overrøret afgør, hvor meget eller hvor lidt man "ligger ned" over cyklen.

Altså, en stelstørrelse 15 tommer hos et fabrikat svarer ikke nødvendigvis til en 15 tommer hos et andet fabrikat.

Vakler du mellem to stelstørrelser, som begge passer dig mere eller mindre - så VÆLG den MINDSTE. Et mindre stel har lavere tyngdepunkt, er nemmere at kontrollere og reagerer hurtigere. Desuden vil du hurtigere kunne flytte din krop rundt i forhold til tyngdepunktet => mere sjov og færre styrt.

Lakering

Kast også et ekstra blik på mountainbikens lakering, for den er udsat, når du drøner rundt på grusstier, kører i mudder eller hopper over grene og stammer. Virker lakeringen tynd, så drop cyklen. Du kan ofte tjekke lakeringens kvalitet de steder, hvor hjul og gear er spændt fast. Tjek om lakken er faldet af "i flager" hvor boltene er spændt fast eller er krakeleret i et område.

PS: Stort set alle cykelfabrikker får produceret deres stel på kæmpemæssige fabrikker i Østen.

Forgaffel/affjedring

De fleste mountainbikes i Danmark har affjedret forgaffel, mens bagstellet er stift. Den slags MTB'ere kaldes også hardtails. Affjedringen er rigtig god, når man kører på hullede stier eller andre former for ujævnt terræn. Min affjedrede forgaffel har reddet mig fra at blive kastet ud over styret en del gange - så køb en MTB med affjedring foran.

De fleste gaffler fungerer ved en kombination af fjeder og olie eller luft. Det SKAL være muligt at justere både dæmpning og rebound - altså både gafflens hårdhed og den hastighed, den retter sig ud med. Dæmpning og rebound er vigtige at kunne justere, fordi begge dele afhænger meget af din vægt og en lille smule af kørestil og terræn.

Du går ikke helt galt i byen, hvis du vælger en cykel med en gaffel af mærkerne Marzocchi, RockShox, Manitou eller Magura.

To andre mærker - Sontour og RST - laver på trods af mange fordomme udmærkede gaffler. Men undgå de billige modeller fra Sontour og RST.

For de øvrige forgaffel-fabrikker, der er nævnt her gælder at de også laver nogle modeller, der er elendige eller bare mindre gode. Derfor - tjek anmeldelser og brugerevalueringer på bikeradar.com og mtbr.com.

Undgå no-name forgafler eller gafler, der bærer cyklens navn. Det er i 99 procent af tilfældene et tegn på at forgaflen er af dårlig eller decideret ringe kvalitet 🙄

De fleste forgafler monteret på cykler i prisklassen op til cirka 10.000 kroner har en vandring på 80, 100 eller 120 millimeter, hvilket er fint til XC-kørsel (Cross-country) i Danmark. Kører man Down Hill, freeride, dirt eller jump, kan der være behov for noget større vandring i forgaflen.

Rigtig mange forgafler har lock-out på forgaflen. Det vil sige at du kan låse gafflen, så den ikke fjedrer. Det er rigtig lækkert, når du kører på jævn landevej – så kan du nemlig stå op i pedalerne uden at forgaflen "wobler". På nogle cykler sidder grebet til lock-outen på styret (kaldes "remote lock-out" eller "pop-lock"), på andre sidder grebet nede på forgaflen. Det er selvfølgelig nemmest hvis grebet sidder på styret, men sidder det nede på gafflen, er det ikke en grund til at vrage cyklen.

Regner du ikke med at køre særlig hårdt eller kun på jævne stier, kan du også vælge en MTB med fast forgaffel. Det gør cyklen billigere - men ikke mange mountainbikes sælges med fast forgaffel, så her skal du forhandle med cykelhandleren om en lavere pris.

Glem alt om affjedring på både for- og baggaffel (full-suspension) i den prisklasse, du ønsker at købe cykel i. Affjedret baggaffel fordyrer cyklen ganske meget. Derfor skal du typisk op i prisklassen over 12.000, før der er nogen ide i at købe MTB med affjedring bagtil.

Hjul + nav

Hjul og nav er nogle af de absolut vigtigste dele på en MTB. Når du kører MTB på ujævne, hullede stier, op og ned ad bakker, over sten og igennem plud og pløre, bliver hjulene (fælge, eger og nav) udsat for en enorm belastning. Samtidig er hjulene nogle af de tungeste dele på cyklen og hører tilmed til den uaffjedrede vægt. Så dårlige, tunge fælge og nav med stor friktion kan gøre din cykel og køreoplevelse til en slatten fornøjelse.

Samtidig er fælge og nav et af de steder, hvor du for alvor skal være på vagt. For fabrikanterne ved godt, at mange uerfarne cykelkøbere ikke lægger mærke til lige præcis de to dele - derfor er mange cykler udstyret med kampdårlige fælge og nav.

Hvis din cykel er udstyret med dårlige fælge, bliver de nemt skæve eller ekser => dyrt og træls.

Så se dig for og sammenlign fælgene på de cykler, du overvejer at købe (tjek igen på bikeradar.com og mtbr.com)

Langt de fleste mountainbikes kører med 26 tommer hjul. Men der lanceres flere og flere MTB'ere med 29 tommer hjul, hvilket skulle give en mere jævn og hurtig kørsel på nogle typer af underlag.

Personligt er jeg glad for 26 tommer hjul og har en smule svært ved at se ideen i 29 tommer - i hvert fald til de fleste forhold i Danmark. Men lir-værdien ved fælge på 29 tommer er til gengæld tårnhøj 😊

Et tip: Køb ikke en cykel uden dobbeltbundede fælge, der er langt mere modstandsdygtige end enkeltbundede. Det burde ikke være muligt at kunne købe MTB'ere med enkeltbundede fælge, men jeg har set et par stykker.

Tjek egerne; de skal være lavet af rustfrit stål og de skal være ordentligt spændt op.

Krank og krankbox

Lige som hjul og nav er krank og krankbox nogle af de dyre, men ofte oversete dele på mountainbiken.

Kranksættet består af de forreste tandhjul (tre stk.) + pedalarmene. Krankboxen er den del, der går igennem stellet og forbinder de to pedalarme. Både kranksæt og krankbox bliver udsat for en enorm belastning, fordi de stort set skal administrere al den kraft, som du træder i pedalerne med. Desværre bliver rigtig mange cykler udstyret med no-name-dele. Det er faresignaler, du skal være på vagt overfor, fordi det KAN betyde, at det er dårlige dele, der er monteret.

Inden for de sidste to-tre år er flere og flere cykler blevet monteret med krankboxe med udvendige lejer. Det gør kranken væsentligt stivere - så vælg udvendige lejer, hvis du har mulighed for det.

Mange MTB'ere bliver udstyret med OEM-kranksæt og OEM-krankbox fra Shimano - dvs. at delene ikke bærer navnet Deore eller Deore XT. I stedet hedder delene så noget med FCM-442, FCM-552 og opefter. Både FCM-442 og 552 svarer til Deore - men er med henholdsvis indvendige og udvendige lejer.

Bremser

Der findes to bremsesystemer til mountainbikes, fælgbremser og skivebremser. Begge systemer kan være hydrauliske eller mekaniske.

De mekaniske fælgbremser er nemmest at vedligeholde og bremses udmærket til de fleste forhold i Danmark. Men bremseevnen nedsættes en del når det er vådt eller du kører i plud og mudder, og bremseklodsernes arbejde slider lidt på fælgen.

De hydrauliske fælgbremser er superlækre, men stort set umulige at opdrive på en ny cykel i dag.

De fleste lidt dyrere mountainbikes (fra cirka 5.000 kr) sælges i dag med hydrauliske skivebremser. De overgås ikke af noget i lækkerhed og giver en konstant og omgående bremsevirkning. Til gengæld kræver de hydrauliske skivebremser lidt ide om mekanik, hvis du selv vil vedligeholde dem.

De hydrauliske skivebremser er også noget dyrere end fælgbremser. Som med alle andre MTB-komponenter er der en række forskellige varemærker - tag en prøvetur, og tjek udstyret på nettet. Mekaniske skivebremser sidder oftest på billigere cykler og er ikke halvt så lækre i funktion som de hydrauliske skivebremser. Nogle af dem bremses dog udmærket.

Glem alt om tromlebremser til en mountainbike, du skal bruge i skoven.

Jeg kører selv med mekaniske fælgbremser og har aldrig oplevet problemer, heller ikke ned ad rigtig stejle skråninger eller ved en enkelt katastrofeopbremsning på grund af et væltet træ over stien. Men min næste cykel skal have hydrauliske skivebremser - mest på grund af lir-værdien.

Alt det andet 😊

Sadel: Vælg en smal sadel, så du kan flytte din frem og tilbage uden at støde på noget. Når du kører ned ad stejle bakker, skal du kunne flytte dig helt bagud, så du hænger helt ude over baghjulet - sadlen må ikke komme i vejen, for så ryger du på røven – eller rettere, hen over styret ned ad de stejle skråninger. Sadlen må dog ikke være alt for "spids" fortil. Når du virkelig skal lægge power i pedalerne eller bare ønsker at skifte stilling på de lange ture, er det nødvendigt at kunne flytte lidt frem på sadlen 😊

Gear: Næsten alle MTB'ere, der står hos cykelhandlerne kører med gear, gearskiftere (forreste og bageste) og gearvælgere (sidder på styret) fra enten SRAM eller Shimano.

Til kørsel i skoven er det en god ide at vælge gearskiftere mv. der kan tåle mosten. Det vil hos Shimano sige komponenter fra den modelserie, der hedder Deore. Den billigste model, der kan anbefales, hedder bare Deore, derefter hedder modellerne efter stigende klasse, Deore LX, Deore SLX, Deore XT og Deore XTR.

Forskellen på de forskellige, nævnte modeller er mest funktions-lækkerhed, vægt og lir – rent holdbarhedsmæssigt er der ingen åbenlys grund til at vælge en Deore XT frem for en Deore.

Mange billigere MTB'ere er udstyret med udstyr fra Shimano-serierne Altus, Acera og Alivio - men de serier er ikke beregnet til hård kørsel i skoven og går ofte hurtigt i stykker.

Hos SRAM går modellerne fra X3 (billigste), X4, X5, X7, X7, X9 til XO (dyrest). SRAM laver ikke deciderede billige modeller, men jeg vil mene, at du skal op i en X4-X5 for at modsvare kvaliteten fra en Shimano Deore. Men igen – ekstra pris giver mest i forhold til lækkerhed og vægt. Funktionen er stort set den samme, uanset om du vælger en SRAM X5 eller X9.

Ofte har cykelfabrikkerne mixet systemerne på deres modeller, så bagskifteren f.eks. er en Shimano Deore XT, mens forskifteren er en Shimano Deore eller en SRAM X4 og skiftegrebene er Shimano Deore eller måske endda en Shimano Alivio (eller anden dårligere serie). Nogle kan ikke lide at komponenter og fabrikater mixes på den måde og mener at det er udtryk for dårlig stil. Men det betyder intet, så længe de enkelte komponenter er af ordentlig kvalitet. Så gå hele cyklens udstyr igennem og tjek kvaliteten.

Men igen - er bagskifteren af dårlig kvalitet, så betyder det meget lidt i forhold til at forgaflen eller stellet er dårligt. Få eventuelt forhandleren til at opgradere en gearskifter af spinkel kvalitet med det samme.

Langt de fleste mountainbikes sælges med 24 eller 27 gear. Spændet mellem højeste og laveste gear er cirka det samme uanset antallet af gear, så det er springene mellem de enkelte gear, der veksler.

Gearvælgerne kan enten være af trigger-typen eller af gripshift-typen. Trigger-typen fungerer ved hjælp af små "aftrækkere" (deraf navnet) der sidder under styret, ved bremsegrebet. Med gripshift-systemet skifter man gear ved at vride på et lille håndtag, der sidder i forlængelse af håndgrebet på styret.

Personligt er jeg fan af trigger-systemet, der også er monteret på de fleste mountainbikes i Danmark - men afprøv evt. begge systemer.

Glem ALT om indvendige gear til en mountainbike, du ønsker at bruge i skoven

Dæk - Dækkene er simpelthen bare ustyrligt vigtige. MTB-dæk skal ikke bare overføre rytterens kraft, men også være i stand til at bide i sand, op ad stejle jordstier og ned ad stejle stier med sten og grus. Har man en gang prøvet at køre på dæk, der ikke står ordentligt fast, så har man også råbt nogle grimme ord ud i naturen og sagt "aldrig mere".

Til gengæld kan du købe gode dæk for ikke så mange penge. Ofte er de fabriksmonterede noget crap - så tal med butikken om at få nogle ordentlige med i prisen.

Bolte, skruer og møtrikker - Der er rigtig mange bolte, skruer og møtrikker på en MTB. De SKAL være lavet af rustfrit stål. Der er ikke noget mere ærgerligt end en cykel der efter et halvt år står med rusten pibende ud af skruer og møtrikker. Desuden binder rusten og kan gøre det næsten umuligt at justere og vedligeholde cyklen.

Styr: De fleste MTB'ere er enten udstyret med et lige styr (flat bar) eller et riser-styr, der er bagudbøjet og/eller bøjet opad i siderne. Nogle kan bedst lide flat bar-styr, andre riser styr. Prøv dig frem.

Men styret er alt andet lige en af de billigere dele at udskifte, hvis du senere finder ud af at styret på den købte cykel ikke passer dig.

Vær i øvrigt opmærksom på styrets bredde. Mange kører med for brede styr, hvilket betyder at de ikke har så god kontrol med cyklen.

Barends ligner "kohorn" som kan monteres på styrenderne. De er især gode når der virkelig skal holdes fast og bruges kræfter - f.eks. op ad stejle bakker. Ellers er de gode på lange ture, så man kan skifte stilling med hænderne.

Frempind: Frempinden bruges til at regulere styrets afstand til kronrøret/gaffelpinden og dermed hvor langt du kommer frem på cyklen. En lang frempind har for eksempel indflydelse på styreresponsen, hvilket kan være en ubehagelig oplevelse. Tyngdepunktet flyttes også når frempinden forlænges eller forkortes. Så lad være med blindt at få monteret en længere - eller kortere frempind.

Pedaler: Det kan være en god ide at få monteret click-pedaler på din cykel, hvilket kræver at du kører med specielle cykelsko. Der er flere forskellige systemer fra Shimano, Look, Eggbeater mv. Alle systemerne betyder at du kan overføre kraft både når du træder pedalen ned (som normalt) men også når du trækker pedalen op igen, fordi cykelskoen er spændt fast til pedalen. Shimanos SPD-system er udmærket og billigt.

Alle ovennævnte dele kan købes i carbon, hvilket betyder at prisen stiger betydeligt og du sparer nogle få gram => bullshit - i hvert fald set fra en træningsmæssig synsvinkel. Til gengæld er lir-værdien ved carbon fortsat høj.

SIKKERHEDSUDSTYR: Køb en ordentlig cykelhjelm. Du kan være 100 procent sikker på at vælte, når du kører rundt på din MTB i skoven.

Solbriller er ikke bare 😎, men skærmer desuden for kviste og mudder, der kastes op fra dækkene.

Når du kører:

Hvis du kører langt hjemmefra på dine MTB-ture, så husk cykelpumpe (fås i nogle små, handy størrelser), ekstra cykelslange eller lappegrej og dækjern.

Mobiltelefonen er en stor tryghed, når du kører rundt ude i skoven - især hvis du vælter og kommer til skade eller ikke kan få det netop lappede dæk til at holde luft.

Husk vand, lidt mad og penge.

Vand er et must. Hav altid nogle kulhydrater med dig, især hvis du skal være ude i mere end én time - at gå sukkerkold ude midt i skoven, 20 kilometer hjemmefra er bare sur r...

Går alt andet galt, kan det også være rart at have en hundredemand stukket ned i en strømpe.

Gode links:

www.Bikebuster.dk Næsby Cykelmotion har en god aftale med Claus i Bikebuster i Odense

www.Webike.dk Her er et par af Næsby Cykelmotions medlemmer cykelmekaniker

www.webikecup.dk IMountainbike løbs serie på Fyn

www.mtb.dk - Dansk Mountainbike Klubs hjemmeside

www.mtbr.com - her finder du en masse nyttig information om mountainbikes, blandt andet brugerevalueringer af mountainbikere fra hele verden. Desuden er der et rigtig godt forum på mtbr.com - igen med tusindvis af brugere fra hele verden, der diskuterer alt fra gear til gode ruter.

mtbtracks.dk- oversigt over alle de officielle og afmærkede MTB-spor i Danmark.

Bikeradar.com - masser af produkttests af udstyr, cykler og komponenter + brugeranmeldelser

Terrengsykkel.no - norsk cykelmagasin

bicycling.com - amerikansk cykelmagasin

Baghjulet - regler for kørsel på MTB i de danske skove + retningslinjer for hensyn og god tone

God jagt efter ny cykel